

20

Αποκάλυψη 20:1 Και είδα έναν άγγελο που κατέβαινε από τον ουρανό, ο οποίος είχε το κλειδί της αβύσσου, και στο χέρι του μια μεγάλη αλυσίδα.

2 Και έπιασε τον δράκοντα, το αρχαίο φίδι, που είναι διάβολος και σατανάς· και τον έδεσε για 1000 χρόνια.

3 Και τον έριξε στην άβυσσο, και τον έκλεισε, και σφράγισε από πάνω του, για να μη πλανήσει πλέον τα έθνη, μέχρις ότου συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια· και ύστερα απ' αυτά πρέπει να λυθεί για λίγο καιρό.

4 Και είδα θρόνους· και επάνω σ' αυτούς κάθισαν, και τους δόθηκε κρίση· και είδα τις ψυχές των αποκεφαλισμένων εξαιτίας της μαρτυρίας του Ιησού, και εξαιτίας του λόγου του Θεού, και οι οποίοι δεν προσκύνησαν το θηρίο ούτε την εικόνα του· και δεν πήραν το χάραγμα επάνω στο μέτωπό τους κι επάνω στο χέρι τους· κι ανέζησαν και βασίλευσαν μαζί με τον Χριστό 1000 χρόνια.

5 Οι υπόλοιποι, όμως, των νεκρών δεν ανέζησαν, μέχρις ότου συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια· αυτή είναι η πρώτη ανάσταση.

6 Μακάριος και άγιος όποιος έχει μέρος στην πρώτη ανάσταση· επάνω σ' αυτούς ο δεύτερος θάνατος δεν έχει εξουσία, αλλά θα είναι ιερείς του Θεού και του Χριστού, και θα βασιλεύσουν μαζί του για 1000 χρόνια.

7 Και όταν συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια, ο Σατανάς θα λυθεί από τη φυλακή του.

8 Και θα βγει για να πλανήσει τα έθνη που βρίσκονται στις τέσσερις γωνίες της γης, τον Γωγ και τον Μαγώγ, για να τους συγκεντρώσει σε πόλεμο, των οποίων ο αριθμός τους είναι σαν την άμμο της θάλασσας.

9 Κι ανέβηκαν επάνω στο πλάτος της γης, και περικύκλωσαν το στρατόπεδο των αγίων, και την αγαπημένη πόλη· και κατέβηκε φωτιά από τον Θεό από τον ουρανό, και τους κατέφαγε.

10 Και ο διάβολος, που τους πλανούσε, ρίχτηκε στη λίμνη με τη φωτιά και το θειάφι, όπου είναι το θηρίο και ο ψευδοπροφήτης· και θα βασανίζονται ημέρα και νύχτα, στους αιώνες των αιώνων.

11 Και είδα έναν μεγάλο λευκό θρόνο, κι αυτόν που κάθεται επάνω σ' αυτόν, από το πρόσωπο του οποίου έφυγε η γη και ο ουρανός· και δεν βρέθηκε τόπος γι' αυτά·

12 και είδα τους νεκρούς, μικρούς και μεγάλους, να στέκονται μπροστά στον Θεό, κι ανοίχθηκαν τα βιβλία· κι ανοίχθηκε ένα άλλο βιβλίο, που είναι της ζωής· και κρίθηκαν οι νεκροί από τα γραμμένα μέσα στα βιβλία, σύμφωνα με τα έργα τους.

13 Και η θάλασσα έδωσε τους νεκρούς που ήσαν μέσα σ' αυτή, και ο θάνατος και ο Άδης έδωσαν τους νεκρούς, που ήσαν μέσα σ' αυτούς· και κρίθηκαν κάθε ένας σύμφωνα με τα έργα τους.

14 Και ο θάνατος και ο Άδης ρίχθηκαν στη λίμνη της φωτιάς· αυτός είναι ο δεύτερος θάνατος.

15 Και όποιος δεν βρέθηκε γραμμένος στο βιβλίο της ζωής, ρίχθηκε στη λίμνη της φωτιάς.

20:1-3 ΤΟ ΔΕΣΙΜΟ ΤΟΥ ΣΑΤΑΝΑ

“Και είδα έναν άγγελο που κατέβαινε από τον ουρανό, ο οποίος είχε το κλειδί της αβύσσου, και στο χέρι του μια μεγάλη αλυσίδα. Και έπιασε τον δράκοντα, το αρχαίο φίδι, που είναι διάβολος και σατανάς· και τον έδεσε για 1000 χρόνια. Και τον έριξε στην άβυσσο, και τον έκλεισε, και σφράγισε από πάνω του, για να μην πλανήσει πλέον τα έθνη, μέχρις ότου συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια· και ύστερα απ' αυτά πρέπει να λυθεί για λίγο καιρό”
Αποκάλυψη 20:1-3.

Ο Σατανάς κατευθύνει προσωπικά τα τελευταία γεγονότα της Μάχης του Αρμαγεδδών, κυριεύοντας έναν άνθρωπο που αποκαλείται το “θηρίο”. Το θηρίο και ο ψευδοπροφήτης “θα ριχτούν ζωντανοί στη λίμνη της φωτιάς”. Αυτό όμως δεν είναι το τέλος του Σατανά που όντας

πνεύμα, θα ήθελε να συνεχίσει να σπέρνει τον όλεθρο και την καταστροφή. Ωστόσο, δεν θα του επιτραπεί να συνεχίσει το καταστροφικό του έργο· θα δεθεί για 1000 χρόνια στην **“Άβυσσο”**.

Στην ενότητα 9:1,2 *Η Άβυσσος*, είδαμε ότι η άβυσσος αναφέρεται για πρώτη φορά στο πρώτο κεφάλαιο της Γένεσης ως η άμορφη, χαώδης κατάσταση της γης πριν τη δημιουργία (Γένεση 1:2, μετάφραση των Εβδομήκοντα). Αναφέρεται επίσης ως ο τόπος στον οποίο φυλακίζονταν οι δαίμονες όταν εκβάλλονταν από τους ανθρώπους. Στο Λουκάν 8:31, οι δαίμονες ικέτεψαν τον Χριστό να μην τους στείλει στην άβυσσο. Στην αντίστοιχη περικοπή στο Μάρκον 5:10, οι δαίμονες ικετεύουν τον Χριστό να μην τους στείλει **“έξω από τη χώρα”** και στο Ματθαίον 8:31, ικέτεψαν να πάνε **“στην αγέλη των γουρουινών”**. Συγκρίνοντας αυτά τα εδάφια καταλαβαίνουμε ότι η άβυσσος είναι ένα μέρος απομόνωσης όπου δεν επιτρέπεται στους δαίμονες να κυριεύσουν ή να βασανίσουν κάποιον. Αυτό συνάδει με την περιγραφή που έδωσε ο Χριστός για τους δαίμονες που εκβάλλονταν από κάποιον: **“Όταν το ακάθαρτο πνεύμα βγει από τον άνθρωπο, περνάει μέσα από άνυδρους τόπους, και ζητάει ανάπαυση, και δεν βρίσκει”** (Ματθαίον 12:43). Ο απόστολος Πέτρος περιγράφει αυτή την κατάσταση με τα εξής λόγια: **“Ο Θεός δεν λυπήθηκε αγγέλους που αμάρτησαν, αλλά αφού τους έριξε στον τάρταρο δεμένους με αλυσίδες σκότους, τους παρέδωσε, για να φυλάγονται προς κρίση”** (Β΄ Πέτρου 2:4).

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω περικοπές, η **“άβυσσος”** όπου ο Σατανάς (και αναμφίβολα οι δαίμονες μαζί του) θα αλυσοδεθεί, είναι απλώς η γη σε χαώδη κατάσταση, όπως θα είναι μετά τα καταστροφικά γεγονότα της Δευτέρας Παρουσίας. Ο Σατανάς θα αλυσοδεθεί, με την έννοια ότι δεν θα του επιτραπεί να φύγει από τη γη και δεν θα υπάρχει εκεί κανείς να βάλει σε πειρασμό - οι ασεβείς θα έχουν πεθάνει και οι δίκαιοι θα βρίσκονται στον ουρανό.

Η χαώδης κατάσταση της γης στη Χιλιετία περιγράφεται στον Ιερεμία 4:23-26: **“Κοίταξα επάνω στη γη, και να, είναι άμορφη και έρημη¹ και στους ουραμούς, και δεν υπήρχε το φως τους. Είδα τα βουνά και να, έτρεμαν, και όλοι οι λόφοι κατασειόνταν. Είδα, και να, δεν υπήρχε άνθρωπος, και όλα τα πουλιά του ουρανού είχαν φύγει. Είδα, και να, ο Κάρμηλος ήταν έρημος, και όλες οι πόλεις του κατεδαφισμένες από μπροστά από τον Κύριο, από τον φλογερό θυμό Του”**. Στον Ησαΐα κεφάλαιο 24, περιγράφεται μια παρόμοια εικόνα: **“Να, ο Κύριος αδειάζει τη γη, και την ερημώνει... οι κάτοικοι της γης κατακάηκαν... Η γη κατασυντρίφτηκε, η γη διαλύθηκε ολοκληρωτικά, η γη κινήθηκε υπερβολικά... Και κατά την ημέρα εκείνη ο Κύριος θα παιδέψει τον στρατό των υψηλών μέσα στο ύψος, και τους βασιλιάδες της γης επάνω στη γη. Και θα συγκεντρωθούν, όπως συγκεντρώνονται οι αιχμάλωτοι στον λάκκο, και θα κλειστούν στη φυλακή, και ύστερα από πολλές ημέρες θα τους γίνει επίσκεψη”** (Ησαΐας 24:1,6,19,21,22). Οι **“πολλές ημέρες”** που αναφέρονται εδώ, είναι τα χίλια χρόνια που ο Σατανάς και τα δαιμόνια του θα δεθούν. Όμως, στη διάρκεια αυτής της περιόδου, καθώς ο Σατανάς είναι δεμένος σε μία ερημωμένη γη, οι λυτρωμένοι θα βρίσκονται στον ουρανό ως **“ιερείς του Θεού και του Χριστού, και θα βασιλεύσουν μαζί Του για 1000 Χρόνια”** (Αποκάλυψη 20:6).

20:4,5 Η ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

“Και είδα θρόνους· και επάνω σ’ αυτούς κάθισαν, και τους δόθηκε κρίση· και είδα τις ψυχές των αποκεφαλισμένων εξαιτίας της μαρτυρίας του Ιησού, και εξαιτίας του λόγου του Θεού, και οι οποίοι δεν προσκύνησαν το θηρίο ούτε την εικόνα του· και δεν πήραν το χάραγμα επάνω στο μέτωπο τους κι επάνω στο χέρι τους· κι ανέζησαν και βασιλεύσαν μαζί με τον

¹ Ο Ιερεμίας εδώ χρησιμοποιεί τις ίδιες εκφράσεις, όπως στη Γένεση 1:2, όπου περιγράφεται η χαώδης κατάσταση της γης πριν τη δημιουργία, όταν **“η γη ήταν άμορφη και έρημη”** και σκοτάδι υπήρχε επάνω στο πρόσωπο της αβύσσου”.

Χριστό 1000 χρόνια. Οι υπόλοιποι, όμως, των νεκρών δεν ανέζησαν, μέχρις ότου συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια· αυτή είναι η πρώτη ανάσταση” Αποκάλυψη 20:4,5.

Ο Ιωάννης βλέπει τους δικαίους να ανασταίνονται στην “πρώτη ανάσταση”. Αυτό συμβαίνει στη Δευτέρα Παρουσία επειδή στην Α΄ Θεσσαλονικείς 4:16 διαβάζουμε: “Δεδομένου ότι, ο ίδιος ο Κύριος θα κατέβει από τον ουρανό με πρόσταγμα, με φωνή αρχαγγέλου, και με σάλπιγγα Θεού, κι αυτοί που πέθαναν εν Χριστώ θα αναστηθούν πρώτα”. “Όπως όλοι πεθαίνουν λόγω συγγένειας με τον Αδάμ, έτσι και όλοι θα ζωοποιηθούν ερχόμενοι σε συγγένεια με τον Χριστό· κάθε ένας, όμως, σύμφωνα με τη δική του τάξη· ο Χριστός είναι η απαρχή, έπειτα όσοι είναι του Χριστού, στην παρουσία του... σε μια στιγμή, σε χρόνο που ανοιγοκλείνει το μάτι, στην έσχατη σάλπιγγα· επειδή, θα σαλπίζει, και οι νεκροί θα αναστηθούν άφθαρτοι, κι εμείς θα μεταμορφωθούμε. Επειδή, πρέπει τούτο το φθαρτό να ντυθεί αφθαρσία, και τούτο το θνητό να ντυθεί αθανασία” (Α΄ Κορινθίους 15:22,23,52,53).

Στην Αποκάλυψη κεφάλαιο 20, το γεγονός αυτό αποκαλείται “η πρώτη ανάσταση”. Υπάρχει και μια δεύτερη ανάσταση που συμβαίνει μετά τα χίλια χρόνια: **“Οι υπόλοιποι, όμως, των νεκρών δεν ανέζησαν, μέχρις ότου συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια”**. Ο Χριστός αναφέρθηκε σε αυτές τις δύο αναστάσεις: “έρχεται ώρα, κατά την οποία, όλοι εκείνοι που είναι μέσα στα μνήματα, θα ακούσουν τη φωνή του και θα βγουν έξω εκείνοι που έπραξαν τα αγαθά, σε ανάσταση ζωής, εκείνοι που έπραξαν τα φαύλα, σε ανάσταση κρίσης” (Ιωάννην 5:28,29).

Εκείνοι που θα αναστηθούν στην πρώτη ανάσταση, μαζί με τους δικαίους που θα ζουν όταν επιστρέψει ο Χριστός (**“οι οποίοι δεν προσκύνησαν το θηρίο ούτε την εικόνα του και δεν πήραν το χάραγμα”**), θα έχουν ένα έργο να κάνουν στη διάρκεια των 1000 χρόνων - **“και τους δόθηκε κρίση”**. Ο απόστολος Παύλος αναφέρει: “Δεν ξέρετε ότι οι άγιοι θα κρίνουν τον κόσμο;... Δεν ξέρετε ότι θα κρίνουμε αγγέλους;” (Α΄ Κορινθίους 6:2,3). Προφανώς, “οι άγιοι” θα εξετάσουν **“τα βιβλία”** που περιέχουν την καταγραφή των “έργων” εκείνων που δεν θα λάβουν μέρος στη πρώτη ανάσταση, επειδή **“κρίθηκαν οι νεκροί από τα γραμμένα μέσα στα βιβλία, σύμφωνα με τα έργα τους”** (Αποκάλυψη 20:12).

Το γεγονός ότι οι λυτρωμένοι θα λάβουν μέρος στη κρίση δεν σημαίνει ότι θα αποφασίσουν ποιοι θα ζήσουν αιώνια. Αυτό έχει ήδη αποφασιστεί από τον Θεό και το γεγονός ότι εκείνοι που σώθηκαν έχουν λάβει μέρος στην πρώτη ανάσταση θέτει την απόφαση του Θεού ως τελεσίδικη. Οι πιστοί όμως που θα ζήσουν αιώνια θα έχουν την ευκαιρία να βρουν απαντήσεις για όλα τα ερωτήματα και τις αμφιβολίες τους σχετικά με την κρίση του Θεού και το πόσο δίκαιη ήταν. Αναμφίβολα θα υπάρξουν εκπλήξεις, ακόμα και θλίψη για συγγενείς και φίλους που δεν συμπεριλήφθηκαν στην πρώτη ανάσταση. Όμως μέσα από το έργο της κρίσης όλες οι απορίες θα λυθούν **“και ο Θεός θα εξαλείψει κάθε δάκρυ από τα μάτια τους”** (Αποκάλυψη 21:4).

20:7-10 Ο ΣΑΤΑΝΑΣ ΘΑ ΛΥΘΕΙ

“Και όταν συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια, ο Σατανάς θα λυθεί από τη φυλακή του. Και θα βγει για να πλανήσει τα έθνη που βρίσκονται στις τέσσερις γωνίες της γης, τον Γωγ και τον Μαγώγ, για να τους συγκεντρώσει σε πόλεμο, των οποίων ο αριθμός τους είναι σαν την άμμο της θάλασσας. Κι ανέβηκαν επάνω στο πλάτος της γης, και περικύκλωσαν το στρατόπεδο των αγίων, και την αγαπημένη πόλη· και κατέβηκε φωτιά από τον Θεό από τον ουρανό, και τους κατέφαγε. Και ο διάβολος, που τους πλανούσε, ρίχτηκε στη λίμνη με τη φωτιά και το θειάφι, όπου είναι το θηρίο και ο ψευδοπροφήτης· και θα βασανίζονται ημέρα και νύχτα, στους αιώνες των αιώνων” Αποκάλυψη 20:7-10.

Για 1000 χρόνια ο Σατανάς θα ατενίζει τα συντρίμια που προκάλεσε με την επανάστασή του. Όμως, στο τέλος των 1000 ετών, θα έχει την ευκαιρία να αποδείξει ότι παραμένει ο ίδιος, αμετανόητος διάβολος. **“Και όταν συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια, ο Σατανάς θα λυθεί από τη**

φυλακή του. Και θα βγει, για να πλανήσει τα έθνη”(Αποκάλυψη 20:7,8). Η απελευθέρωσή του θα γίνει όταν αναστηθούν οι ασεβείς και τότε θα έχει και πάλι κάποιους (“τα έθνη”) να πειράξει και να πλανήσει. **“Οι υπόλοιποι των νεκρών (οι ασεβείς) δεν ανέζησαν, μέχρις ότου συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια”** (Αποκάλυψη 20:5).

“Οι υπόλοιποι των νεκρών” ονομάζονται **“Γωγ και... Μαγώγ”**. Εδώ γίνεται αναφορά στο βιβλίο του Ιεζεκιήλ στα κεφάλαια 38 και 39, που κάνουν αναφορά στο **“Γωγ, τη γη του Μαγώγ, του ηγεμόνα της Ρως, Μεσέχ και Θουβάλ”** (Ιεζεκιήλ 38:2). Αυτές οι φυλές αποτελούν την πιο μεγάλη συμμαχία που έγινε ποτέ, συγκεντρωμένη από **“τις τέσσερις γωνίες της γης”**- **“Πέρσες, Αιθίοπες, και Λίβυ(οι) (είναι) μαζί τους... τον Γομέρ και όλα τα τάγματά του· τον οίκο Θωγαρμά από τα έσχατα του βορρά, και όλα τα τάγματά του· και μαζί του πολλούς λαούς”** (Ιεζεκιήλ 38:5,6). Εξαπολύουν επίθεση εναντίον του λαού του Θεού που έχει σωθεί από την αιχμαλωσία -“στους έσχατους χρόνους θαρθείς στη γη, που ελευθερώθηκε από τη μάχαιρα, και (ο λαός του Θεού) συγκεντρώθηκε από πολλούς λαούς, ενάντια στα βουνά του Ισραήλ, που έγιναν για πάντα έρημα, αυτός, όμως, μεταφέρθηκε από μέσα από τους λαούς, και όλοι θα κατοικήσουν με ασφάλεια” (εδ. 8). Οι αναστημένοι ασεβείς επινοούν ένα σχέδιο για να επιτεθούν στο λαό του Θεού στη φαινομενικά ανυπεράσπιστη πόλη τους - **“Θα ανεβούν πράγματα στην καρδιά σου, και θα σκεφθείς πονηρές βουλές· και θα πεις: Θα ανέβω σε γη ατείχιστων πόλεων· θα έρθω σε ανθρώπους που ησυχάζουν, που κατοικούν με ασφάλεια, όλους αυτούς που κατοικούν ατείχιστες πόλεις, και που δεν έχουν μοχλούς και πύλες... και θα ανέβεις ενάντια στον λαό μου Ισραήλ σαν σύννεφο, για να σκεπάσεις τη γη· αυτό θα είναι στις έσχατες ημέρες· και θα σε φέρω ενάντια στη γη Μου, για να Με γνωρίσουν τα έθνη, όταν αγιαστώ σε σένα, Γωγ, μπροστά τους”** (εδ. 10,11,16).

Αυτή η εξέλιξη περιγράφεται στην Αποκάλυψη κεφάλαιο 20: Ο Σατανάς **“θα βγει για να πλανήσει τα έθνη”** (τους αναστημένους ασεβείς) και θα τα οδηγήσει να **“περικυκλώσουν το στρατόπεδο των αγίων, και την αγαπημένη πόλη”**. Μολονότι ο Ιωάννης δεν αναφέρει να κατεβαίνει η Νέα Ιερουσαλήμ από τον ουρανό μέχρι το κεφάλαιο 21, προφανώς αυτό θα έχει συμβεί στο τέλος των 1000 ετών. Οι αναστημένοι ασεβείς, που κοιμόνταν στον τάφο από τότε που πέθαναν, δεν θα γνωρίζουν τι έχει συμβεί στη διάρκεια των αιώνων και ο Σατανάς θα τους εξαπατήσει να πιστέψουν ότι μπορούν να καταλάβουν την **“αγαπημένη πόλη”**. Εδώ ο Ιωάννης δίνει μια συνοπτική εικόνα των γεγονότων: **“Και κατέβηκε φωτιά από τον Θεό από τον ουρανό, και τους κατέφαγε”**. Στη συνέχεια όμως δίνει μια επεξήγηση παρουσιάζοντας ότι οι ασεβείς ουσιαστικά θα αντιμετωπίσουν σε αυτό το χρονικό σημείο τη μεγάλη τελευταία κρίση και θα βρεθούν πρόσωπο προς πρόσωπο με Εκείνον που έχουν χλευάσει και απορρίψει. Θα βιώσουν επίσης τη φρίκη να δουν με παραστατικές λεπτομέρειες τα έργα τους από **“τα βιβλία”** που θα ανοιχτούν, καθώς θα στέκονται μπροστά στο **“μεγάλο λευκό θρόνο”**.

20:11-15 Η ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Το έργο της κρίσης που θα διενεργηθεί από τους αγίους στον ουρανό τα 1000 χρόνια είναι προοίμιο της τελευταίας εκτελεστικής κρίσης που θα συμβεί **“όταν συμπληρωθούν τα 1000 χρόνια”**.

“Και είδα έναν μεγάλο λευκό θρόνο, κι αυτόν που κάθεται επάνω σ’ αυτόν, από το πρόσωπο του οποίου έφυγε η γη και ο ουρανός· και δεν βρέθηκε τόπος γι’ αυτά· και είδα τους νεκρούς, μικρούς, και μεγάλους, να στέκονται μπροστά στον Θεό, κι ανοίχθηκαν τα βιβλία· κι ανοίχθηκε ένα άλλο βιβλίο, που είναι της ζωής· και κρίθηκαν οι νεκροί από τα γραμμένα μέσα στα βιβλία, σύμφωνα με τα έργα τους. Και η θάλασσα έδωσε τους νεκρούς που ήσαν μέσα σ’ αυτή, και ο θάνατος και ο Άδης έδωσαν τους νεκρούς, που ήσαν μέσα σ’ αυτούς· και κρίθηκαν κάθε ένας σύμφωνα με τα έργα τους. Και ο θάνατος και ο Άδης ρίχθηκαν στη λίμνη της φωτιάς·

αυτός είναι ο δεύτερος θάνατος. Και όποιος δεν βρέθηκε γραμμένος στο βιβλίο της ζωής, ρίχθηκε στη λίμνη της φωτιάς” (Αποκάλυψη 20:11-15).

Στη διάρκεια των 1000 ετών οι λυτρωμένοι θα έχουν αποδείξει και αποδεχθεί ότι οι κρίσεις του Θεού ήταν δίκαιες και ότι εκφράζουν την αγάπη Του. Οι “νεκροί” όμως, που θα έχουν μόλις αναστηθεί και θα στέκονται μπροστά στον **“μεγάλο λευκό θρόνο”**, δεν είχαν αυτή την ευκαιρία, έτσι τα **“βιβλία”** θα **“ανοιχθούν”** και **“θα κριθούν οι νεκροί από τα γραμμένα μέσα στα βιβλία, σύμφωνα με τα έργα τους”**. Πώς ακριβώς θα γίνει αυτό για δισεκατομμύρια ανθρώπους ταυτόχρονα δεν είναι ξεκάθαρο – ίσως να είναι κάτι σαν την εμπειρία που έχουν μερικοί λίγο πριν πεθάνουν, ‘βλέπουν’ τα γεγονότα της ζωής τους να περνούν από το μυαλό τους μέσα σε μια στιγμή. Όπως και να έχει, όταν θα δουν τα γεγονότα της ζωής τους θα παραδεχθούν ότι ο Θεός δεν ήταν καθόλου άδικος στην απόφαση Του και ότι η κρίση Του είναι δίκαιη. “Όλοι εμείς θα παρασταθούμε στο βήμα του Χριστού”. “Στο όνομα του Ιησού θα λυγίσει κάθε γόνατο επουρανίων και επιγείων και καταχθονίων και κάθε γλώσσα θα ομολογήσει ότι ο Ιησούς Χριστός είναι Κύριος, σε δόξα του Πατέρα Θεού” (Ρωμαίους 14:10, Φιλιππησίους 2:10,11).

Εκείνων που το όνομα **“δεν βρέθηκε γραμμένο στο βιβλίο της ζωής, θα ριχθεί στη λίμνη της φωτιάς”** (Αποκάλυψη 20:15). Αυτή η δήλωση, αναφέρεται σε ένα από τα πιο παρεξηγημένα θέματα της Αγίας Γραφής: την έννοια της κόλασης και του δεύτερου θανάτου. Αρκετοί θεωρούν ότι ο χαρακτήρας αγάπης του Θεού αποκλείει την πιθανότητα να καταστρέψει κάποιον και ότι τέτοιες αναφορές σχετικά με την κόλαση είναι είτε μεταφορικές, είτε απλά απειλές που έχουν ως στόχο να μας προτρέψουν να έχουμε καλή συμπεριφορά.

Τα τελευταία χρόνια πολλοί πιστεύουν ότι η κόλαση είναι απλώς ο αιώνιος αποχωρισμός από τον Θεό και ότι η φωτιά και τα βασανιστήρια που αναφέρονται στην Αγία Γραφή συμβολίζουν την ψυχική αγωνία εκείνων που δεν θα βρίσκονται στην παρουσία Του. Άλλοι έχουν αποδεχθεί την πιο παραδοσιακή άποψη, που υποστηρίζει ότι οι φωτιές της κόλασης είναι κυριολεκτικές και ότι οι ‘αθάνατες ψυχές’ των αμετανόητων θα βασανίζονται αιώνια. Η Εκκλησία του Μεσαίωνα περιέγραφε τα βασανιστήρια με φρικιαστικές λεπτομέρειες· συγγραφείς, όπως ο Δάντης και διάφοροι ζωγράφοι, όπως ο Ιερώνυμος Μπος, απεικόνιζαν μια τρομακτική προοπτική για εκείνον που θα τολμήσει να απορρίψει την αγάπη και το έλεος του Θεού.

Η περικοπή αυτή διδάσκει ξεκάθαρα ότι κάποιοι δεν θα βρεθούν **“γραμμένοι στο βιβλίο της ζωής”** και θα **“ριχθούν στη λίμνη της φωτιάς”** και αυτό ονομάζεται **“δεύτερος θάνατος”**.² Ο Χριστός αναφέρθηκε και στον πρώτο και στον δεύτερο θάνατο στο Ματθαίον 10:28: “Και μη φοβηθείτε από εκείνους που θανατώνουν το σώμα, οι οποίοι όμως δεν μπορούν να θανατώσουν τη ψυχή· αλλά, φοβηθείτε μάλλον αυτόν που μπορεί να απολέσει και την ψυχή και το σώμα μέσα στη γέεννα”. Η καταστροφή του σώματος και της ψυχής ονομάζεται στην Αποκάλυψη **“δεύτερος θάνατος”** και η γέεννα³ (κόλαση) είναι η **“λίμνη της φωτιάς”**. Πολλοί θεολόγοι ισχυρίζονται ότι τα λόγια του Χριστού αναφέρονται στη στιγμή του θανάτου. Ωστόσο, ο πρώτος θάνατος του σώματος προφανώς δεν μπορεί να είναι η στιγμή όταν και το σώμα και η ψυχή καταστρέφονται στη γέεννα, δεδομένου ότι τα σώματα (και οι ψυχές) των ασεβών θα αναστηθούν στο τέλος των 1000 ετών.

Είναι ξεκάθαρο ότι η ψυχή στην κόλαση έχει την ίδια κατάληξη με το σώμα στην κόλαση (ο Θεός **“θα απολέσει και την ψυχή και το σώμα μέσα στη γέεννα”**). Μήπως το σώμα των ασεβών

² Βλ. επίσης Αποκάλυψη 2:11, 20:6, 21:8.

³ “Η λέξη γέεννα προέρχεται από την Εβραϊκή λέξη ge-hinnom (το φάραγγι Εννόμ), που ήταν μια κοιλάδα στην οποία οι Ισραηλίτες έριχναν τα σκουπίδια, ένας τόπος που αντιμετωπιζόταν με περιφρόνηση, π.χ. ο Ιωσίας “βεβήλωσε τον Τοφέθ, που ήταν στη φάραγγα των γιων του Εννόμ, ώστε να μη μπορεί κανένας να διαπεράσει τον γιο του, ή τη θυγατέρα του, μέσα από τη φωτιά στον Μολόχ” (Β΄ Βασιλέων 23:10). *Zondervan Pictorial Bible Dictionary*, Grand Rapids, MI 1973.

συνεχίζει να ζει, αποχωρισμένο από τον Θεό, αιώνια; Προφανώς όχι: “Να, έρχεται ημέρα, η οποία θα καίει σαν κλίβανος· και όλοι οι υπερήφανοι, και όλοι αυτοί που πράττουν ασέβεια, θα είναι άχυρο· και η ημέρα που έρχεται θα τους κατακάψει, λέει ο Κύριος των δυνάμεων, ώστε δεν θα τους αφήσει ρίζα και κλαδί... και θα καταπατήσετε τους ασεβείς· κι αυτοί θα είναι στάχτη κάτω από το πέλμα των ποδιών σας” (Μαλαχίας 4:1,3). Η κατάληξη του σώματος είναι ολοσχερής αφανισμός και σύμφωνα με τον Χριστό, αυτό που συμβαίνει στο σώμα, θα συμβεί και στην ψυχή.

Η παραπάνω άποψη διδάσκεται ξεκάθαρα στο εδάφιο Ιεζεκιήλ 18:4: “Να, όλες οι ψυχές είναι δικές μου· όπως η ψυχή του πατέρα, έτσι και η ψυχή του γιου δική μου είναι· η ψυχή που αμαρτήσε, αυτή θα πεθάνει”. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι η λέξη “ψυχή” στην Παλαιά Διαθήκη, έχει διαφορετική έννοια από ότι στην Καινή, ο Ιάκωβος όμως επιβεβαιώνει τα λόγια του Ιεζεκιήλ: “Ας ξέρει ότι αυτός που έφερε πίσω έναν αμαρτωλό από την πλάνη του δρόμου του, θα σώσει μια ψυχή από τον θάνατο” (Ιακώβου 5:20). Ο απόστολος Πέτρος δίδαξε ακριβώς το ίδιο, αναφερόμενος στα λόγια του Μωυσή: “Ο Κύριος ο Θεός σας θα σηκώσει σε σας προφήτη (τον Ιησού Χριστό) από τους αδελφούς σας, σαν κι εμένα αυτόν θα ακούτε σύμφωνα με όλα όσα θα μιλήσει σε σας. Και κάθε ψυχή, που δεν θα ακούσει εκείνον τον προφήτη, θα εξολοθρευτεί από τον λαό” (Πράξεις 3:22,23). Η ψυχή δεν είναι αθάνατη· μπορεί να πεθάνει και ο θάνατος της ψυχής είναι ο **“δεύτερος θάνατος”**.⁴

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΨΥΧΗ;

Υπάρχουν πολλές παρεξηγήσεις σχετικά με την κόλαση που πηγάζουν από μια βασική παρανόηση της έννοιας της ψυχής. Πολλοί πιστεύουν ότι η Αγία Γραφή διδάσκει ότι ο άνθρωπος έχει αθάνατη ψυχή,⁵ ωστόσο στις πάνω από 450 αναφορές της λέξης “ψυχή” στην Αγία Γραφή, δεν υπάρχει ούτε μια αναφορά ή νύξη ότι ο άνθρωπος έχει αθάνατη ψυχή. Ουσιαστικά, η Αγία Γραφή διδάσκει σαφέστατα ότι ο Θεός είναι “ο Βασιλιάς αυτών που βασιλεύουν και ο Κύριος αυτών που κυριεύουν, ο οποίος αυτός μόνος έχει την αθανασία” (Α΄ Τιμόθεο 6:15,16). Μπορούμε να έχουμε αθανασία μόνο αν ο Θεός μας τη δώσει, δεν αποτελεί μέρος της φύσης μας.

Η ιστορία της δημιουργίας του ανθρώπου στο εδάφιο Γένεση 2:7 μας δίνει τον ορισμό της ψυχής. “Και ο Κύριος ο Θεός έπλασε τον άνθρωπο από χώμα της γης· και εμφύσησε στους μυκτήρες του πνοή ζωής και έγινε ο άνθρωπος σε ψυχή που ζει”⁶. Ο συνδυασμός του χώματος (φυσικό σώμα) και της “πνοής ζωής” (πνεύμα), δημιουργεί την ψυχή. Η ψυχή ουσιαστικά είναι ο πλήρης άνθρωπος, και ο όρος ‘ψυχή’ χρησιμοποιείται επανειλημμένα τόσο στην Παλαιά όσο και στην Καινή Διαθήκη για έναν άνθρωπο ή για τη ζωή.⁷ Όταν κάποιος πεθάνει, συμβαίνει το αντίστροφο: η πνοή ζωής επιστρέφει στον Θεό, το σώμα γίνεται πάλι χώμα και η ψυχή παύει να υπάρχει. “Αν βάλει την καρδιά Του επάνω στον άνθρωπο, θα σύρει στον εαυτό του το πνεύμα

⁴ Αυτό διδάσκεται σε ένα από τα πιο γνωστά εδάφια της Αγίας Γραφής, Ιωάννην 3:16, “... όποιος πιστεύει σ’ αυτόν (τον μονογενή Υιό του Θεού) θα έχει αιώνια ζωή”. Αντίστοιχα όποιος δεν πιστέψει θα χαθεί.

⁵ Κάποιοι ισχυρίζονται ότι, επειδή ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο κατά την εικόνα Του, ο άνθρωπος θα πρέπει να έχει αθάνατη ψυχή. Ωστόσο, η Αγία Γραφή δεν προσδιορίζει τι σημαίνει το να πλαστεί ο άνθρωπος σύμφωνα με την εικόνα του Θεού. Στην πραγματικότητα, ο άνθρωπος δεν συμμερίζεται αρκετά βασικά χαρακτηριστικά του Θεού, όπως π.χ. την παντοδυναμία, την πανταχού παρουσία και την παντογνωσία. Άρα είναι αυθαίρετο να διαλέξουμε ένα χαρακτηριστικό του Θεού, π.χ. την αθανασία Του και να επιμένουμε κατηγορηματικά ότι το ‘κατ’ εικόνα Θεού’ σημαίνει αθανασία, ιδίως αν λάβουμε υπόψη ότι ο Θεός λέει πως μόνο Εκείνος έχει αθανασία (Α΄ Τιμόθεο 6:16).

⁶ Η Εβραϊκή λέξη *Νεφές* είναι η ίδια λέξη που χρησιμοποιείται επανειλημμένως στην Παλαιά Διαθήκη για την ψυχή.

⁷ Για παράδειγμα, “Προλαβαίνει την ψυχή του (ανθρώπου) από τον λάκκο, και τη ζωή του από το να διαπεραστεί από ρομφαία. Πάλι, τιμωρείται με πόνους επάνω στο κρεβάτι του, και το πλήθος των κοκάλων του, με πόνους δυνατούς· ώστε η ζωή του αποστρέφεται το ψωμί, και η ψυχή του το επιθυμητό φαγητό” (Ιώβ 33:19,20). “Και θα πω στην ψυχή μου: Ψυχή μου, έχεις πολλά αγαθά αποταμειυμένα για πολλά χρόνια· αναπαύου, φάε, πιες, ευφραίνου” (Λουκάν 12:19).

του και την πνοή του· κάθε σάρκα θα εκπνεύσει μαζί, και ο άνθρωπος θα επιστρέψει στο χώμα” (Ιώβ 34:14,15).⁸

Επίσης, δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι “η πνοή της ζωής” ή το πνεύμα είναι μια νοήμονα οντότητα, δηλαδή “ο πραγματικός εσωτερικός άνθρωπος” που υπάρχει ανεξάρτητα από το σώμα. Αυτή η θεωρία προέρχεται από την αρχαία Ελληνική φιλοσοφία και εμφυτεύτηκε στη χριστιανική θεολογία, αλλά είναι ξένη προς τις διδαχές της Αγίας Γραφής. Η έννοια της ψυχής στην Αγία Γραφή είναι ολόκληρο το άτομο: το σώμα, ο νους, η καρδιά, τα συναισθήματα, η προσωπικότητα, η συνείδηση, αυτό που αναζητά τον Θεό ή Τον απορρίπτει. Ο απόστολος Πέτρος μιλώντας για την ανάσταση του Χριστού κατέστησε σαφές ότι αναστήθηκε η ψυχή Του και όχι μόνο το σώμα Του. “Ο Δαβίδ μίλησε για την ανάσταση του Χριστού, ότι η ψυχή του δεν εγκαταλείφθηκε στον Άδη (στον τάφο) ούτε η σάρκα του είδε φθορά” (Πράξεις 2:31). Όταν κάποιος πεθαίνει (ο πρώτος θάνατος) η ψυχή (ο άνθρωπος) κοιμάται στον τάφο,⁹ περιμένοντας την ανάσταση. Η ανάσταση είναι η έγερση της ψυχής από τον τάφο. Στην περίπτωση των ασεβών, η αναστημένη ψυχή θα καταστραφεί στην κόλαση.

“Ο Κύριος φυλάττει όλους εκείνους που τον αγαπούν· θα εξολοθρεύσει δε όλους τους ασεβείς” (Ψαλμοί 145:20). “Λίγο ακόμα και ο ασεβής δεν θα υπάρχει πλέον· και θα ζητήσεις τον τόπο του, και δεν θα βρεθεί... οι ασεβείς, όμως, θα εξολοθρευτούν... θα διαλυθούν σαν καπνός” (Ψαλμοί 37:10,20). “Αυτοί που πολεμούν εναντίον σου θα γίνουν ένα τίποτε, και σαν εξουθένωμα” (Ησαΐας 41:12). “Εξολοθρευσε τον ασεβή· εξάλειψε το όνομά τους στον αιώνα του αιώνα... η μνήμη τους χάθηκε μαζί τους... Αυτός θα κρίνει την οικουμένη με δικαιοσύνη” (Ψαλμοί 9:5-8). Αυτά τα εδάφια και πολλά άλλα, υπογραμμίζουν την ολοκληρωτική εξάλειψη εκείνων που θα καταστραφούν και δεν γίνεται νύξη για κάποια εσωτερική πνευματική οντότητα που θα συνεχίσει να ζει.

Το ότι “ο Θεός μόνο έχει την αθανασία” σημαίνει ότι είναι η πηγή της ζωής. Επομένως δεν υπάρχει μια ανεξάρτητη αθάνατη ψυχή αποχωρισμένη από τον Θεό - η ψυχή πρέπει συνεχώς να λαμβάνει ζωή από τον Θεό αλλιώς παύει να υπάρχει. Είναι αδιανόητο ότι ο Θεός συνεχίζει να δίνει ζωή σε ψυχές που είναι αιώνια αποχωρισμένες από Εκείνον στην κόλαση. Στην Αποκάλυψη 14:10 διαβάζουμε ότι οι αμετανόητοι αμαρτωλοί θα κατακαίγονται από “φωτιά και θειάφι μπροστά στους άγιους αγγέλους και μπροστά στο Αρνίο”, όχι κάπου μακριά απ’ Αυτόν.

ΜΙΑ ΠΡΑΞΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

Η κρίση που έχει ως αποτέλεσμα την καταστροφή των ασεβών αποτελεί μια πράξη δικαιοσύνης, αλλά και αγάπης. Ο Θεός έχει προσφέρει το έλεός Του, έχει παρακαλέσει εκείνους που Τον έχουν απορρίψει, οι αμετανόητοι όμως με τις επιλογές τους έχουν αποδείξει ότι δεν επιθυμούν αυτό που ο Θεός θέλει να τους δώσει: Εκείνον για πάντα. Ο ουρανός, με την παρουσία

⁸ Βλ. επίσης Εκκλησιαστής 12:6,7.

⁹ Ο απόστολος Παύλος, αναφερόμενος στους ανθρώπους που θα αναστηθούν, τους αποκαλεί εκείνους που “έχουν κοιμηθεί” (Α΄ Θεσσαλονικείς 4:13). Όταν ο Στέφανος λιθοβολήθηκε, “κοιμήθηκε” (Πράξεις 7:60). Ο Χριστός, αναφερόμενος στον Λάζαρο, είπε: “Ο Λάζαρος, ο φίλος μας, κοιμήθηκε· αλλά πηγαίνω για να τον ξυπνήσω”. Οι μαθητές απάντησαν: “Αν κοιμήθηκε, θα σωθεί. Ο Ιησούς, όμως, είχε πει για τον θάνατό του· εκείνοι, όμως, νόμισαν ότι λέει για την κοίμηση του ύπνου. Τότε, λοιπόν, ο Ιησούς είπε σ’ αυτούς ανοιχτά: Ο Λάζαρος πέθανε” (Ιωάννην 11:11-14). Ο Δανιήλ αποκαλύπτει το που κοιμούνται: “Και πολλοί απ’ αυτούς που κοιμούνται μέσα στο χώμα της γης, θα σηκωθούν, οι μεν σε αιώνια ζωή, οι δε σε ονειδισμό και αιώνια κατασχύνη” (Δανιήλ 12:2). Ο Χριστός κατέστησε σαφές ότι το να “κοιμούνται μέσα στο χώμα” ταυτίζεται με το να βρίσκονται στον τάφο: “Ερχεται ώρα, κατά την οποία, όλοι εκείνοι που είναι μέσα στα μνήματα, θα ακούσουν τη φωνή του (δηλαδή του Υιού του ανθρώπου)· και θα βγουν έξω εκείνοι που έπραξαν τα αγαθά, σε ανάσταση ζωής· εκείνοι δε που έπραξαν τα φαύλα, σε ανάσταση κρίσης” (Ιωάννην 5:28,29).

του παντοδύναμου και πανάγιου Θεού, θα ήταν ένα αιώνιο βασανιστήριο - ακόμα και όταν Τον δουν να επιστρέφει θα φωνάζουν “προς τα βουνά και προς τις πέτρες: Πέστε επάνω μας, και κρύψτε μας από το πρόσωπο εκείνου που κάθεται επάνω στον θρόνο” (Αποκάλυψη 6:16). Όταν ο Θεός θέσει ένα τέλος στην αμαρτία θα τους χορηγήσει αυτό που πραγματικά επιθυμούν: την καταστροφή, που είναι ο μόνος τρόπος με τον οποίο μπορούν να αποχωριστούν τον Θεό εκείνη την ημέρα, όταν “ολόκληρη η γη θα γεμίσει από τη δόξα του Κυρίου” (Αριθμοί 14:21). Γι’ αυτό το λόγο, όταν ο Θεός προφέρει την απόφαση: “Αυτοί που δεν γνωρίζουν τον Θεό... που δεν υπακούν στο ευαγγέλιο του Χριστού θα τιμωρηθούν με αιώνιο όλεθρο από το πρόσωπο του Κυρίου, και από τη δόξα της δύναμής Του” (Β’ Θεσσαλονικείς 1:8,9), θα πρόκειται για μια πράξη αγάπης και δικαιοσύνης.

Ο Χριστός, παρατηρώντας την ιστορία της ανθρωπότητας έως τη μεγάλη ημέρα της κρίσης, περιγράφει στο Ματθαίον 25:31-46 την ίδια σκηνή που παρουσιάζεται στην Αποκάλυψη 20: “Κι όταν έρθει ο Υιός του ανθρώπου μέσα στη δόξα Του, και όλοι οι άγιοι άγγελοι μαζί Του, τότε θα καθίσει επάνω στον θρόνο της δόξας Του. Και μπροστά Του θα συγκεντρωθούν όλα τα έθνη· και θα τους χωρίσει από αναμεταξύ τους...” (εδ. 31,32). Όπως στην Αποκάλυψη, θα κριθούν “σύμφωνα με τα έργα τους” - Έδιναν τροφή στους πεινασμένους; Έντυναν τους γυμνούς; Επισκέφθηκαν τους φυλακισμένους και ασθενείς; Ή αποστρέφονταν τον Χριστό, όπως Εκείνος παρουσιάζεται στο πρόσωπο των άπορων ανθρώπων; (εδ. 35-45). “Τότε θα πει και σ’ εκείνους που θα είναι από τα αριστερά (που δεν βοήθησαν τους άπορους): Πηγαίνετε από μένα, οι καταραμένοι, στην αιώνια φωτιά, που είναι ετοιμασμένη για τον διάβολο και για τους αγγέλους του... και θα αποχωρήσουν αυτοί σε αιώνια κόλαση· ενώ οι δίκαιοι σε αιώνια ζωή” (εδ. 41,46).

Τα τελευταία αυτά εδάφια έχουν οδηγήσει κάποιους να πιστεύουν ότι οι ασεβείς θα βασανίζονται αιώνια. Όμως μια σύγκριση με άλλες περικοπές δείχνει ότι το εδάφιο διδάσκει εντελώς το αντίθετο.

ΑΙΩΝΙΑ ΦΩΤΙΑ

Όπως είδαμε παραπάνω, ο Χριστός είπε ότι οι ασεβείς θα καούν “στην αιώνια φωτιά, που είναι ετοιμασμένη για τον διάβολο και για τους αγγέλους του” (Ματθαίον 25:41). Στο βιβλίο του Ιούδα υπάρχει ένα παράδειγμα που αποκαλύπτει τι είναι η αιώνια φωτιά: “Όπως τα Σόδομα και τα Γόμορρα, και οι ολόγυρα απ’ αυτές πόλεις, που, κατά τον ίδιο τρόπο μ’ αυτούς, παραδόθηκαν στην πορνεία, και ακολούθησαν πίσω από άλλη σάρκα, αποτελούν μπροστά μας παράδειγμα, που πρόκειται να τιμωρηθούν με την αιώνια φωτιά” (Ιούδα 1:7). Η ιστορία της ασέβειας των Σοδόμων και Γομόρρων καταγράφεται στη Γένεση κεφάλαιο 19. Ο Λωτ, ο μόνος δίκαιος άνθρωπος στην πόλη, σώθηκε από την καταστροφή μαζί με τις κόρες του. “Και έβρεξε ο Κύριος επάνω στα Σόδομα και τα Γόμορρα θειάφι και φωτιά από τον Κύριο του ουρανού, κατέστρεψε αυτές τις πόλεις... και να, καπνός ανέβαινε από τη γη, σαν καπνός από καμίνι... όταν ο Θεός κατέστρεψε τις πόλεις” (Γένεση 19:24-29). Προφανώς η “αιώνια φωτιά”, η οποία κατέστρεψε την πόλη δεν συνεχίζει να καίει στις μέρες μας· συνέχισε όμως να καίει, χωρίς να μπορέσει κανένας να τη σβήσει, μέχρι να κάψει τα πάντα.¹⁰ Με τον ίδιο τρόπο η “αιώνια φωτιά” που θα καταστρέψει τους ασεβείς, θα τους καταστρέψει για πάντα. Δεν θα καίγονται αιωνίως, απλά το αποτέλεσμα θα είναι αιώνιο.

Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η “αιώνια φωτιά” που αναφέρει ο Χριστός στο Ματθαίον 25:41 “είναι ετοιμασμένη για τον διάβολο και για τους αγγέλους του”. Προφανώς η φωτιά θα έχει ακριβώς το ίδιο αποτέλεσμα στους ασεβείς, όπως και στον Σατανά. Η

¹⁰ Αυτή είναι επίσης η σημασία της φράσης, “ακατάσβεστη φωτιά” στο Ματθαίον 3:12 και στο Λουκάν 3:17.

κατάληξη του Σατανά περιγράφεται στον Ιεζεκιήλ 28. “Ο βασιλιάς της Τύρου (ο Σατανάς)¹¹... γέμισε το εσωτερικό (του) από ανομία και αμαρτησε” (εδ. 12,16). Ο Θεός προφέρει το τέλος του: “Γι’ αυτό θα σε απορρίψω (ο Θεός) από το βουνό του Θεού ως βέβηλο... Βεβήλωσες τα ιερά σου εξαιτίας του πλήθους των αμαρτιών σου... Γι’ αυτό θα βγάλω φωτιά από ανάμεσά σου (η αιώνια φωτιά που αναφέρεται στο Ματθαίον 25:41), η οποία θα σε καταφάει· και θα σε κάνω στάχτη επάνω στη γη, μπροστά σε όλους εκείνους που σε βλέπουν. Όλοι εκείνοι που σε γνωρίζουν ανάμεσα στους λαούς, θα εκπλαγούν για σένα· θα είσαι φρίκη, και δεν θα υπάρξεις μέχρι τον αιώνα” (εδ. 18,19).

Ο Σατανάς θα εξαλειφθεί πλήρως· δεν θα βασανίζεται αιώνια στην κόλαση και με κανένα τρόπο δε θα κυριεύει την κόλαση με βασανιστήρια, όπως υποστηρίζεται ευρέως. Ως υπεύθυνος και υποκινητής της αμαρτίας, η καταστροφή του θα είναι η πιο φρικτή από όλων των ασεβών (“**θα βασανίζεται ημέρα και νύχτα**” Αποκάλυψη 20:10).¹² Όμως ακόμα και εκείνος στο τέλος θα αφανισθεί - “δεν θα υπάρξει μέχρι τον αιώνα” (Ιεζεκιήλ 28:19).

Ο Χριστός ονόμασε την “αιώνια φωτιά” που καταστρέφει πλήρως τον διάβολο και τους ασεβείς “αιώνια κόλαση” (Ματθαίον 25:41,46). Αυτό δεν σημαίνει ότι η κόλαση θα υπάρχει αιώνια, αλλά ότι η κόλαση είναι το αιώνιο αποτέλεσμα. Ο απόστολος Παύλος το διασαφηνίζει στη Β΄ Θεσσαλονικείς 1:7-10: “Ο Κύριος Ιησούς θα αποκαλυφθεί από τον ουρανό μαζί με τους αγγέλους της δύναμής Του, μέσα σε φλόγα φωτιάς, κάνοντας εκδίκηση σ’ αυτούς που δεν γνωρίζουν τον Θεό, και σ’ αυτούς που δεν υπακούν στο ευαγγέλιο του Χριστού, οι οποίοι θα τιμωρηθούν με αιώνιο όλεθρο από το πρόσωπο του Κυρίου, και από τη δόξα της δύναμής του, όταν έρθει... κατά την ημέρα εκείνη”.

Η ΨΥΧΗ ΚΟΙΜΑΤΑΙ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η Αγία Γραφή διδάσκει ξεκάθαρα ότι ο πρώτος θάνατός είναι ύπνος¹³ στον οποίο δεν υπάρχει συνείδηση.¹⁴ Ο ύπνος θα τερματιστεί την ημέρα της ανάστασης, είτε “στην πρώτη ανάσταση” στη Δευτέρα Παρουσία, είτε στη δεύτερη ανάσταση 1000 χρόνια αργότερα. Εκείνη

¹¹ Είναι προφανές ότι η περικοπή αυτή αναφέρεται στον Σατανά και όχι στον κυριολεκτικό βασιλιά της Τύρου, επειδή 1) Η περικοπή είχε αναφέρει ήδη τον επίγειο ηγέτη της Τύρου με τον όνομα “ηγεμόνα της Τύρου” (εδ. 1-10), 2) Ο “βασιλιάς της Τύρου” “στάθηκε στην Εδέμ, στον παράδεισο του Θεού” (εδ. 13), ήταν “χρισμένο χερούβ, για να επισκιάζει... στο άγιο βουνό του Θεού” και “περπατούσε ανάμεσα σε πύρινες πέτρες” (εδ. 14,15).

¹² Αυτό το εδάφιο δηλώνει ότι ο Σατανάς “θα βασανίζεται ημέρα και νύχτα, στους αιώνες των αιώνων” και με την πρώτη ανάγνωση φαίνεται να αντικρούει την περικοπή στον Ιεζεκιήλ κεφάλαιο 28. Ωστόσο, αυτή η φράση αποτελεί μια σύνοψη του εδαφίου Αποκάλυψη 14:11, που λέει: “Και ο καπνός του βασανισμού τους ανεβαίνει σε αιώνες αιώνων· και δεν έχουν ανάπαυση ημέρα και νύχτα όσοι προσκυνούν το θηρίο”. Είναι ο καπνός, το μνημείο των μαρτυριών, που ανεβαίνει αιώνια. Το μαρτύριό τους είναι η έλλειψη ανάπαυσης και είναι παροδικό: “ημέρα και νύχτα”, μια φράση που αναφέρεται σε μια περίοδο που, αν και φαίνεται ατέρμονη, κάποτε θα τερματιστεί, βλ. π.χ. Γένεση 8:22, 32:4, 42:3, Αποκάλυψη 12:10. Δεν έχουν ανάπαυση όταν “προσκυνούν το θηρίο” (δεν λέει ότι δεν έχουν ανάπαυση, επειδή προσκύνησαν το θηρίο, όπως θα συνέβαινε, αν το εδάφιο αναφερόταν σε μια μόνιμη κατάσταση που είναι συνέπεια μιας προηγούμενης πράξης). Το βασανιστήριο θα έχει ένα μόνιμο αποτέλεσμα, θα είναι μια πλήρης και ολοκληρωτική καταστροφή και το μόνο ίχνος που θα εναπομένει θα είναι το μόνιμο μνημείο καπνού. Αυτή η ερμηνεία επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η Βαβυλώνα “θα κατακαεί με φωτιά” “και δεν θα βρεθεί πλέον”, αλλά “ο καπνός της ανεβαίνει στους αιώνες των αιώνων” (Αποκάλυψη 18:8,21, 19:3).

¹³ Βλ. Ιωάννην 11:11-14, Λουκάν 8:52-55, Δανιήλ 12:2, Πράξεις 7:59,60, Α΄ Θεσσαλονικείς 4:13-17, Ιωάννην 6:29,40,44, Ιώβ 3:11-14, Ιερεμίας 51:39,57.

¹⁴ Για παράδειγμα: “Επειδή, οι ζωντανοί γνωρίζουν ότι θα πεθάνουν· οι νεκροί, όμως, δεν γνωρίζουν τίποτε... δεν υπάρχει πράξη ούτε λογισμός ούτε γνώση ούτε σοφία στον Άδη, όπου πηγαίνεις” (Εκκλησιαστής 9:5,6,10, βλ. επίσης Ψαλμοί 6:5, 115:17, 146:4, Ιώβ 14:12).

την περίοδο οι νεκροί θα κριθούν¹⁵ και **“όποιος δεν βρίσκεται γραμμένος στο βιβλίο της ζωής θα ριχθεί στη λίμνη της φωτιάς”**, στην οποία θα αφανιστούν πλήρως και το σώμα και η ψυχή τους.

Τα περισσότερα δόγματα διδάσκουν ότι η ψυχή πηγαίνει κατευθείαν στον παράδεισο ή στην κόλαση τη στιγμή που ο άνθρωπος πεθαίνει. Αυτή η διδασκαλία όμως αντιτίθεται στην ουσία της κρίσης. Αν ο Θεός δίνει στους ανθρώπους τον ‘μισθό’ τους όταν πεθαίνουν, ποιος ο σκοπός της κρίσης; Θα σύρει τις ψυχές από την κόλαση για να τις καταδικάσει και μετά θα τις ξαναρίξει πίσω στη φωτιά; Θα ανακαλύψει στην κρίση ότι κάποιοι που βρίσκονταν στην κόλαση ή στον παράδεισο βρέθηκαν εκεί κατά λάθος; Μήπως η ανάσταση και η κρίση θα δώσουν στους ασεβείς ένα νέο σώμα, ώστε να αισθανθούν τον σωματικό και τον ψυχικό πόνο; Προφανώς, όχι!

Επιπλέον, η θεωρία αυτή έρχεται σε αντίθεση με τις διδαχές της Αγίας Γραφής. Η περικοπή Α΄ Θεσσαλονικείς 4:13-18 καθιστά σαφές ότι δεν είναι η στιγμή του θανάτου αλλά η ανάσταση των νεκρών όταν “όσοι έχουν κοιμηθεί” θα σηκωθούν “σε συνάντηση (με) τον Κύριο στον αέρα”. “Όταν ο Χριστός, η ζωή μας, φανερωθεί, τότε κι εσείς θα φανερωθείτε μαζί Του μέσα σε δόξα” (Κολοσσαείς 3:4). Ο απόστολος Παύλος, αναμένοντας την εκτέλεσή του (“ο καιρός της αναχώρησής μου έφτασε” εδάφιο 6), είπε: “Τώρα πλέον, μου απομένει το στεφάνι της δικαιοσύνης, το οποίο ο Κύριος θα μου αποδώσει κατά την ημέρα εκείνη, ο δίκαιος κριτής· και όχι μονάχα σε μένα, αλλά και σε όλους όσους επιποθούν την επιφάνειά Του” (Β΄ Τιμόθεο 4:7,8). Ο Χριστός είπε: “Έρχομαι πάλι, και θα σας παραλάβω κοντά σε μένα, για να είστε κι εσείς, όπου είμαι εγώ” (Ιωάννην 14:3). Κανένα από αυτά τα εδάφια δεν θα είχε νόημα αν η αποχωρισμένη από το σώμα ψυχή πάει αμέσως στον Θεό τη στιγμή του θανάτου.

Μερικοί διατείνονται ότι η αναφορά του Χριστού στον ληστή στο σταυρό (Λουκάν 23:43) αποτελεί απόδειξη ότι οι άνθρωποι πηγαίνουν στον παράδεισο μόλις πεθάνουν, μια προσεκτική όμως εξέταση του αρχαίου κειμένου¹⁶ δείχνει ότι ο ληστής, όπως όλοι οι άνθρωποι, θα περιμένει την ανάσταση για να βρεθεί με τον Χριστό. Η παραβολή του πλούσιου και του Λαζάρου (Λουκάν 16:19-31) επίσης χρησιμοποιείται για να στηρίξει τη θεωρία ότι οι άνθρωποι πηγαίνουν στον παράδεισο ή στην κόλαση μόλις πεθάνουν, μια προσεκτική όμως μελέτη¹⁷ δείχνει ότι αυτή η

¹⁵ Ιωάννην 12:48, Πράξεις 17:31, Ρωμαίους 2:15,16, Ρωμαίους 14:10-12, Α΄ Κορινθίους 4:4,5, Α΄ Κορινθίους 6:2,3, Β΄ Τιμόθεο 4:1.

¹⁶ Η δήλωση του Χριστού στον ληστή (“Σε διαβεβαιώνω, σήμερα θα είσαι μαζί μου στον παράδεισο” Λουκάν 23:43) φαίνεται να στηρίζει την άποψη ότι ο ληστής (και κατ’ επέκταση όλοι οι πιστοί που πεθαίνουν) θα βρισκόταν στον παράδεισο την ημέρα του θανάτου του. Ωστόσο, ο Χριστός κατέστησε σαφές ότι δεν πήγε στο παράδεισο εκείνη την ημέρα· δυο μέρες μετά το θάνατό Του, ο Χριστός είπε στη Μαρία τη Μαγδαληνή, “δεν ανέβηκα ακόμα προς τον Πατέρα μου” (Ιωάννην 20:17). Στην ουσία, το μπέρδεμα είναι θέμα στίξης. Το αρχαίο κείμενο, που γράφτηκε με κεφαλαία γράμματα χωρίς σημεία στίξης (καθώς η μετατροπή σε μικρά γράμματα έγινε περίπου στον 9^ο αι. μ.Χ.) λέει: ΑΜΗΝ ΣΟΙ ΛΕΓΩ ΣΗΜΕΡΟΝ ΜΕΤ ΕΜΟΥ ΕΣΗ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΑΔΕΙΣΩ. Αν το κόμμα (που προστέθηκε μετά, από συντάκτες ή αντιγραφείς του Ευαγγελίου του Λουκά) είχε τεθεί μετά τη λέξη ‘σήμερον’ αντί πριν, το νόημα έχει ως εξής: “σήμερα σου λέω, θα είσαι μαζί μου στο παράδεισο”. Μερικοί θεωρούν ότι ο παράδεισος αποτελεί κάποιο μέρος ανάπαυσης και όχι την αιώνια παρουσία του Θεού. Ωστόσο η Αποκάλυψη 2:7 δείχνει ότι ο παράδεισος είναι εκεί όπου βρίσκεται το δέντρο της ζωής και η Αποκάλυψη 22:1-3 επιβεβαιώνει ότι το δέντρο της ζωής βρίσκεται μπροστά στον θρόνο του Θεού.

¹⁷ Σε μεγάλο βαθμό η σύγχυση σχετικά με την κόλαση και την κατάσταση των νεκρών βασίζεται στην παρεξήγηση της παραβολής του Ιησού σχετικά με τον πλούσιο και τον Λάζαρο. “Υπήρχε δε κάποιος άνθρωπος πλούσιος, και ντυνόταν με πορφύρα, και στολή από βύσσο, ευφραϊνόμενος καθημερινά με μεγαλοπρέπεια. Υπήρχε και ένας φτωχός, με το όνομα Λάζαρος, γεμάτος πληγές, τον οποίο έβαζαν κοντά στην πύλη του, και επιθυμούσε να χορτάσει από τα ψίχουλα, που έπεφταν από το τραπέζι του πλούσιου αλλά, και τα σκυλιά, καθώς έρχονταν, έγλειφαν τις πληγές του. Πέθανε, όμως, ο φτωχός και φέρθηκε από τους αγγέλους στον κόλπο του Αβραάμ. Πέθανε δε και ο πλούσιος και θάφτηκε. Και μέσα στον Άδη, καθώς ύψωσε τα μάτια του, ενώ βρισκόταν μέσα σε βάσανα, βλέπει από μακριά τον Αβραάμ, και τον Λάζαρο στην αγκαλιά του· κι αυτός, αφού φώναξε, είπε: Πατέρα Αβραάμ, ελέησέ με, και στείλε τον Λάζαρο, για να βουτήξει την άκρη του δαχτύλου του στο νερό, και να δροσίσει τη γλώσσα μου· επειδή, βασανίζομαι μέσα σε τούτη τη φλόγα. Και ο Αβραάμ είπε: Παιδί μου, θυμήσου ότι απόλαυσες τα αγαθά σου στη ζωή σου και ο Λάζαρος παρόμοια τα κακά· τώρα, αυτός μεν παρηγορείται, εσύ, όμως βασανίζεσαι. Κι εκτός όλων τούτων, ανάμεσα

άποψη δεν συνάδει με το κείμενο. Το θέμα είναι ότι ούτε αυτές οι περικοπές, ούτε άλλες στην Αγία Γραφή υποστηρίζουν την άποψη ότι οι άνθρωποι πηγαίνουν απευθείας στον παράδεισο ή στην κόλαση μόλις πεθάνουν και σίγουρα δεν υπάρχουν περικοπές που να υποδηλώνουν ότι οι αμαρτωλοί πάνε κατευθείαν στην κόλαση όπου η ψυχή τους ζει μέσα στη μιζέρια, ενώ περιμένουν την ανάσταση και την κρίση που θα τους παραδώσει σε ακόμα περισσότερα βασανιστήρια αιώνια. Βλ. επίσης ενότητα 6:9,10 *Ψυχές κάτω από το θυσιαστήριο*.

ΑΓΑΠΗ ΒΑΣΙΣΜΕΝΗ ΣΤΟ ΦΟΒΟ;

Πολλοί Χριστιανοί φοβούνται να αποβάλουν τη θεωρία της κόλασης και των αιώνιων βασανιστηρίων, φοβούμενοι ότι δεν θα υπάρχει κίνητρο για τον αμαρτωλό να αποστραφεί τις αμαρτίες του, αν το αποτέλεσμα θα είναι ‘απλώς’ το τέλος της ύπαρξής του. Η τελική όμως καταστροφή των ασεβών δεν είναι καθόλου “απλή”. Θα είναι μια τρομερή στιγμή, όταν η πληρότητα της ενοχής του αμαρτωλού θα παρουσιαστεί σε έντονη αντίθεση με την πλήρη αποκάλυψη της δόξας και της αγιότητας του Θεού. Ακόμα πιο βασικό όμως είναι το γεγονός ότι ο φόβος δεν μας κινητοποιεί να αγαπήσουμε. “Εμείς Τον αγαπάμε, επειδή Αυτός πρώτος μας αγάπησε”,¹⁸ όχι επειδή Τον φοβόμαστε.

Η εκμετάλλευση του φόβου, για να εξαναγκασθεί η υπακοή είναι διαμετρικά αντίθετη με το χαρακτήρα του Θεού. Είναι το θηρίο που απειλεί ότι “όσοι δεν προσκυνήσουν την εικόνα του

σε μας και σε σας υπάρχει στηριγμένο ένα μεγάλο χάσμα, ώστε αυτοί που θέλουν να διαβούν από εδώ σε σας, να μη μπορούν, ούτε και οι από εκεί να διαπεράσουν προς εμάς. Και είπε: Σε παρακαλώ, λοιπόν, πατέρα, στείλ’ τον στον οίκο του πατέρα μου’ επειδή, έχω πέντε αδελφούς, για να δώσει μαρτυρία σ’ αυτούς, ώστε να μην έρθουν κι αυτοί σε τούτο τον τόπο του βασανισμού. Λέει σ’ αυτόν ο Αβραάμ: Έχουν τον Μωυσή και τους προφήτες, ας ακούσουν αυτούς. Κι εκείνος είπε: Όχι, πατέρα Αβραάμ, αλλά αν κάποιος από τους νεκρούς πάει σ’ αυτούς, θα μετανοήσουν. Είπε δε σ’ αυτόν: Αν δεν ακούν τον Μωυσή και τους προφήτες, ούτε, αν κάποιος αναστηθεί από τους νεκρούς, θα πεισθούν” (Λουκάν 16:19-31).

Είναι προφανές ότι ο Χριστός διηγείται μια γνωστή ιστορία για να θίξει ένα σημαντικό σημείο, αλλά δεν απέδωσε μεγάλη σημασία στις λεπτομέρειες. Αυτό είναι σύμφωνο με την προηγούμενη παραβολή του άδικου οικονόμου, η οποία είχε τον σκοπό να διδάξει ότι “δεν μπορείτε να δουλεύετε τον Θεό και τον μαμωνά” (εδ. 13) δεν είχε σκοπό όμως να διδάξει ότι θα πρέπει να κλέψουμε τα αφεντικά μας, για να προνοούμε για το μέλλον μας (εδ. 4-8). Η διδασκαλία της παραβολής του πλούσιου και του Λαζάρου, είναι ότι τα θαύματα, συμπεριλαμβανομένης και της ανάστασης των νεκρών (που πραγματικά συνέβη στον φίλο του Χριστού τον Λάζαρο), δεν θα πείσουν εκείνους που δεν ήταν πρόθυμοι να δεχτούν τη μαρτυρία της Αγίας Γραφής (και γι’ αυτό ο Χριστός είπε: “Έχουν τον Μωυσή και τους προφήτες’ ας ακούσουν αυτούς”).

Μερικοί αναγνώστες όμως, επιμένουν ότι πρέπει να θεωρήσουμε αυτή την παραβολή ως κυριολεκτική. Ωστόσο, ακόμα και μια κυριολεκτική ερμηνεία δεν στηρίζει τη θεωρία ότι η ψυχή πηγαίνει σε έναν αιώνιο παράδεισο ή μια αιώνια κόλαση μόλις πεθάνει ο άνθρωπος. Στην ιστορία και ο πλούσιος και ο Λάζαρος είχαν φυσικά σώματα - ο πλούσιος ήθελε νερό για τη γλώσσα του (που δεν θα ήταν χρήσιμο σε μια άυλη ψυχή) και ήθελε να το φέρει ο Λάζαρος στο δάχτυλό του. Φυσικά σώματα δεν θα υπάρξουν μέχρι την ανάσταση, στην παρουσία του Χριστού για τον Λάζαρο και μετά τη χιλιετία για τον πλούσιο.

Το γεγονός ότι ο πλούσιος δεν γνώριζε ότι είχαν περάσει χιλιάδες χρόνια και ότι οι αδελφοί είχαν πεθάνει πάρα πολλά χρόνια πριν, συμφωνεί με τη διδασκαλία ότι οι νεκροί κοιμούνται στον τάφο και δεν γνωρίζουν τίποτε σχετικά με τα χρόνια που έχουν περάσει. Επίσης, ο Αβραάμ δεν εξήγησε τα άσχετα γεγονότα που είχαν συμβεί ενόσω ο πλούσιος κοιμόταν’ του είπε απλά ότι δεν υπάρχει μια δεύτερη ευκαιρία για σωτηρία μετά το θάνατο, ούτε υπάρχει τρόπος να περάσει από την κόλαση στον παράδεισο, ούτε υπάρχει μεσιτεία, ούτε από τους “αγίους” (όπως τον Λάζαρο), ώστε να αλλάξει η καταδίκη του. Σύμφωνα με τη διδασκαλία του Ιησού Χριστού, ο πλούσιος, που δεν φοβήθηκε “Αυτόν που μπορεί να απολέσει και την ψυχή και το σώμα μέσα στη γέεννα” (Ματθαίον 10:28), τελικά ρίχτηκε “στην αιώνια φωτιά που είναι ετοιμασμένη για τον διάβολο και για τους αγγέλους του” (Ματθαίον. 25:41). Η φωτιά θα επιτελέσει το έργο της καταστροφής και “δεν θα αφήσει ρίζα και κλαδί” (Μαλαχίας 4:1) σαν το διάβολο, τους επαναστάτες αγγέλους και τις μάζες των αμετανόητων ανθρώπων που θα είναι εκεί μαζί του, ο πλούσιος “δεν θα υπάρξει μέχρι τον αιώνα” (Ιεζεκιήλ 28:19).

¹⁸ Α’ Ιωάννου 4:19.

θηρίου θα θανατωθούν” (Αποκάλυψη 13:15). Ο ασεβής βασιλιάς της Βαβυλώνας, Ναβουχοδονόσορ, διακήρυξε ότι “όποιος δεν πέσει και προσκυνήσει (το είδωλο), την ίδια ώρα θα ριχτεί μέσα στο καμίνι της φωτιάς” (Δανιήλ 3:6). Οι περισσότεροι Χριστιανοί σήμερα βρίσκουν αποκρουστικά τα βασανιστήρια που επιβλήθηκαν στους “αιρετικούς” από την Εκκλησία του Μεσαίωνα, αυτό όμως ήταν απλά η λογική επέκταση του δόγματος της αιώνιας κόλασης. Αν ο Θεός, υποστήριζαν, βασανίζει για πάντα εκείνους που Τον απορρίπτουν και αφού σε αυτή τη ζωή υπάρχει ακόμη κάποια πιθανότητα μετάνοιας των αμαρτωλών, δεν είναι προτιμότερο να βασανιστούν σε αυτή τη ζωή μέχρι να ομολογήσουν την ενοχή τους και να ζητήσουν συγχώρεση; Αν πραγματικά υπάρχει αιώνια κόλαση, ο Θεός είναι ακόμα πιο άδικος από τους ιεροεξεταστές, επειδή Εκείνος, σύμφωνα με αυτό το δόγμα, βασανίζει χωρίς πιθανότητα μετάνοιας και απαλλαγής.

Αν και η ανθρώπινη αντίληψη της αγάπης, του ελέους και της δικαιοσύνης αποτελούν μόνο μια αμυδρή αντανάκλαση των Θεϊκών χαρακτηριστικών, παραμένουν να βασίζονται σε αυτά. Συνεπώς, ιδέες και πρακτικές που παραβιάζουν την ανθρώπινη αντίληψη της αγάπης, του ελέους και της δικαιοσύνης είναι συνήθως μια παραβίαση της Θεϊκής πραγματικότητας. Η αντίληψη ότι ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι θα αμαρτήσει και τον παραδίδει σε ένα ατελείωτο βασανιστήριο όταν όντως αμάρτησε, παραβιάζει κάθε πρότυπο αγάπης, ελέους, ακόμη και δικαιοσύνης. Το αίσθημα δικαιοσύνης που μας έχει δοθεί από τον Θεό, απορρίπτει την έννοια της άσπλαχνης και βασανιστικής τιμωρίας. Τα κράτη που υποβάλλουν τους φυλακισμένους σε βασανιστήρια θεωρούνται απάνθρωπα· πόσο χειρότερο λοιπόν θα ήταν ένα σύστημα που όχι μόνο θα συνέχιζε τα βασανιστήρια για πάντα, αλλά και θα επινοούσε τρόπους, για να παραταθεί η ζωή του παραβάτη, ώστε να συνεχιστεί το βασανιστήριο;! Όμως, δυστυχώς, ακριβώς αυτή η βλάσφημη κατηγορία έχει αποδοθεί στον Θεό από την ίδια την Εκκλησία Του! Επιπλέον, με την παραδοσιακή κατανόηση της ανάστασης των ασεβών, ο Θεός εμφανίζεται ακόμα περισσότερο θηριώδης. Χωρίς να έχει ικανοποιηθεί με το βασανιστήριο της ‘ψυχής’ που βιώνεται από τη στιγμή του θανάτου, ο Θεός ενώνει και πάλι την ψυχή με το σώμα, ώστε το αιώνιο βασανιστήριο να είναι ακόμα πιο έντονο. Επομένως δεν θα πρέπει να μας εκπλήσσει το γεγονός ότι εν όψει αυτής της κατάφωρης αδικίας, η πλειοψηφία των συνανθρώπων μας που ζουν στις παραδοσιακά Χριστιανικές χώρες της Ευρώπης έχουν απορρίψει τη θρησκεία και την πίστη στο Θεό, του οποίου ο χαρακτήρας έχει διαστρεβλωθεί τόσο πολύ.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

Ο Θεός δεν θέλει με τη κόλαση να αποδώσει στους αμαρτωλούς την τιμωρία που αξίζουν. Ένα βασικό χαρακτηριστικό του Θεού είναι ότι δεν αποδίδει στους αμαρτωλούς αυτό που αξίζουν, αλλά προσπαθεί να βρει τρόπους να τους οδηγήσει στη σωτηρία, λαμβάνοντας ο Ίδιος την τιμωρία που τους βαραίνει. Η κόλαση δεν αποτελεί μέσο εκδίκησης των αμαρτωλών· είναι απλώς ένας τρόπος να απαλειφθεί η αμαρτία.

Αν η κόλαση ήταν αιώνια, η αμαρτία δεν θα εξαλειφόταν ποτέ. Όμως η θαυμαστή αλήθεια που διδάσκει η Αγία Γραφή είναι ότι η αμαρτία και το κακό θα πάψουν να υπάρχουν. **“Ο θάνατος και ο Άδης θα ριχθούν στη λίμνη της φωτιάς”** (Αποκάλυψη 20:14). Κάθε μορφή θανάτου θα εξαλειφθεί. Αυτό περιλαμβάνει τον πρώτο θάνατο - δεν θα υπάρχουν πια άνθρωποι που θα ‘κοιμούνται’ στον τάφο χωρίς να έχουν επίγνωση του Θεού. Ούτε θα υπάρχει ο “ζωντανός θάνατος” του αποχωρισμού από τον Θεό που περιγράφεται από τον Παύλο με τα εξής λόγια: “νεκροί εξαιτίας των παραβάσεων και των αμαρτιών” (Εφεσίους 2:1). Επίσης, ο δεύτερος θάνατος, η καταστροφή της ψυχής, θα εξαλειφθεί· κανείς δεν θα λάβει τον μισθό της αμαρτίας ξανά, επειδή η αμαρτία και όσα σχετίζονται με αυτή θα καταστραφούν. “Επειδή, πρέπει να

βασιλεύει (ο Χριστός), μέχρις ότου βάλει όλους τους εχθρούς του κάτω από τα πόδια του· τελευταίος εχθρός καταργείται ο θάνατος” (Α΄ Κορινθίους 15:25,26).¹⁹

Ο Θεός θα δημιουργήσει “έναν καινούργιο ουρανό και μια καινούργια γη... και ο θάνατος δεν θα υπάρχει πλέον· ούτε πένθος, ούτε κραυγή ούτε πόνος δεν θα υπάρχουν πλέον· επειδή, τα πρώτα παρήλθαν” (Αποκάλυψη 21:1-3). Αυτά τα “πρώτα”, που ο Θεός λέει ότι δεν θα υπάρχουν πλέον, θα υπήρχαν στην κόλαση, αν η κόλαση ήταν μέρος μιας ατελείωτης τιμωρίας ή ενός αιωνίου αποχωρισμού. Ο **“δεύτερος θάνατος”** είναι μια “ακατάσβεστη φωτιά” (Μάρκον 9:45), κανείς δεν θα τη σβήσει μέχρι να καταφάει όλα όσα μπορούν να πεθάνουν και σωματικά και ψυχικά. “Τα στοιχεία, καθώς θα καίγονται, θα διαλυθούν, και η γη, και τα έργα που βρίσκονται σ’ αυτή, θα κατακαούν” (Β΄ Πέτρου 3:10). Όταν έχουν εξαλειφθεί πλήρως η αμαρτία και οι αμαρτωλοί, ο Θεός θα ανοικοδομήσει τη δημιουργία Του: “Σύμφωνα με την υπόσχεσή Του, καινούργιους ουραμούς και καινούργια γη προσμένουμε, στους οποίους δικαιοσύνη κατοικεί” (εδ. 13). Δεν θα υπάρχει καμία σκοτεινή γωνία στο σύμπαν, όπου θα συνεχίζει να υπάρχει η αμαρτία, τα δεινά ή ο θάνατος. Όλοι και όλα, θα ζουν αιώνια σε αρμονία με τον Θεό.

Από τη στιγμή που ο Θεός δεν θα εξαναγκάσει τους αμετανόητους να Τον αγαπήσουν, αλλά θα φέρει τέλος σε κάθε ίχνος αμαρτίας, θα πρέπει να υπάρξει μια κόλαση και οι αμαρτωλοί να καταστραφούν. Όμως ακόμα και αυτή η καταστροφή είναι τόσο ξένη προς τον χαρακτήρα Του (“ο Κύριος μακροθυμεί σε μας, μη θέλοντας μερικοί να απολεστούν αλλά να έρθουν όλοι σε μετάνοια” Β΄ Πέτρου 3:9), ώστε ονομάζεται “το παράδοξο έργο” Του (Ησαΐας 28:21). Η καρδιά αγάπης του Θεού παρακαλεί κάθε ψυχή να αποστραφεί την καταστροφή της κόλασης και να επιτρέψει το όνομά της να βρεθεί **“γραμμένο στο βιβλίο της ζωής”**, ώστε να μη **“ριχθεί στη λίμνη της φωτιάς”**. “Γι’ αυτό, οίκος Ισραήλ, θα σας κρίνω, κάθε έναν σύμφωνα με τους δρόμους του, λέει ο Κύριος ο Θεός. Μετανοήστε, και επιστρέψτε από όλες τις ανομίες σας· και δεν θα είναι σε σας η ανομία για απώλεια. Απορρίψτε από σας όλες τις ανομίες σας, που ανομήσατε σε μένα, και κάντε για τον εαυτό σας νέα καρδιά και νέο πνεύμα· γιατί να πεθάνετε, οίκος Ισραήλ; Επειδή, εγώ δεν θέλω τον θάνατο αυτού που πεθαίνει, λέει ο Κύριος ο Θεός· γι’ αυτό, επιστρέψτε, και ζήστε” (Ιεζεκιήλ 18:30-32).

¹⁹ Εκείνοι που ισχυρίζονται ότι ο θάνατος και η κόλαση αποτελούν αποχωρισμό από τον Θεό παραβλέπουν το γεγονός ότι ακόμη και ο θάνατος ο ίδιος (συμπεριλαμβανομένου του αποχωρισμού από τον Θεό) θα εξαλειφθεί.